

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
2022/1612

Vår ref
22/1597-

Dato
5. mai 2022

Dokument 8:166 S - Representantforslag om å sikre psykisk syke barn og unge under 13 år i hele Norge et tilgjengelig tilbud 24/7

Jeg viser til brev datert 5. april 2022 fra helse- og omsorgskomiteen som ber om min uttalelse om ovennevnte representantforslag. Forslaget er:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle psykisk syke barn og unge under 13 år som har behov for det, får tilgang på døgnbehandling, både på ukedager og i helgene, i sin helseregion».

Jeg er opptatt av at vi skal ha et godt psykisk helsetilbud til barn og unge. Regjeringen er i gang med en ny opptrappingsplan for psykisk helse. I denne planen vil vi ha fokus på både kapasitet og på kvalitet – både i kommunen og i spesialisthelsetjenesten. Vi vil styrke det forebyggende og helsefremmende arbeidet, gjøre hjelpen mer tilgjengelig og nær, og bedre tilbudet til dem med langvarige og sammensatte behov.

Som representantene peker på har antallet som blir henvist til psykisk helsevern barn og unge under og etter pandemien økt. Det har særlig vært en betydelig økning av antall pasienter med spiseforstyrrelser, og mange henvises med mer alvorlig tilstand enn tidligere. Dette er bekymringsfullt.

Barn og unge bør primært få hjelp for sine psykiske helseplager nærmest der de bor, og så langt det er mulig få behandlingen på en slik måte at de kan ha kontakt med familie, venner, skole mv. Samtidig vil noen trenge døgnbehandling i perioder, og det skal finnes tilbud om det både i ukedagene og i helgene. Dette gjelder særlig de sykeste pasientene, herunder personer med alvorlig spiseforstyrrelser.

Det er de regionale helseforetakene (RHF-ene) som har ansvar for å sørge for en riktig dimensjonering av tilbudet. Gitt den store økningen av spiseforstyrrelser har jeg bedt RHF-ene gi en orientering om status for døgntilbudet til barn og unge under 13 år.

Tilbakemeldingene viser at alle helseforetakene har et differensiert tilbud til barn under 13 år med spiseforstyrrelser. Det finnes polikliniske tilbud, dagbehandling, hjemmesykehus og døgnbehandling. Både ventetid og tilbud varierer noe fra helseforetak til helseforetak. De fleste pasientene behandles poliklinisk, og de som trenger døgnbehandling utgjør en liten gruppe.

Det er tilgang til døgnbehandling i alle helseforetak hele uken og hele året. Imidlertid varierer det i hvilken grad det er dedikert egne døgnplasser alle ukens dager. Ved noen helseforetak er det rutine for at pasienter overflyttes til somatiske barneavdelinger eller til ungdomsavsnittet innen BUP i helgen.

Pågangen er stor og mange har iverksatt tiltak for å styrke kapasiteten og utvikle nye tilbud. Flere helseforetak bruker arenafleksible modeller med oppfølging hjemme som supplement til rene døgntilbud. Flere har også opprettet spesialteam eller intensivt behandling for spiseforstyrrelser tidlig i forløpet. Dette for å unngå innleggelse i døgnpost. Familiebaserte behandlingsmodeller løftes også frem som viktig i behandling av spiseforstyrrelser, i tråd med retningslinjer og pakkeforløp.

Nedenfor følger nærmere informasjon mottatt fra de regionale helseforetakene:

Helse Vest RHF

Ifølge Helse Vest RHF får alle barn og unge under 13 som har behov for det, tilgang til døgnbehandling alle ukedager og helg gjennom hele året. Ved akutte innleggelse er det ingen ventetid, mens ved elektive innleggelse varierer ventetiden.

Barn og unge får fortrinnsvis behandling poliklinisk. Dersom det er behov for døgnbehandling, blir det iverksatt. For pasienter under 15 år tilbys fortrinnsvis familiebasert terapi. Anbefalingene i pakkeforløpene følges.

Helse Midt-Norge RHF

I Helse Midt-Norge har de tre helseforetakene tilgjengelig døgnbehandling 24/7, men det varierer hvilke plasser som brukes.

St. Olavs hospital HF har kun definerte døgnplasser for de mellom 12 og 18 år, men disponerer to familiearealer som har vært benyttet til noen få pasienter under 12 år. Helseforetaket har 6 senger åpent alle helger og ferier for øyeblikkelig hjelp og akuttbehandling. I tillegg kommer 8 senger for planlagte innleggelse som følger skoleruten. Disse er stengt i helger og ferier.

Helse Nord-Trøndelag HF har ingen spesialiserte senger, men mulighet for døgnbehandling i ordinær sengepost eller i familieeksjon.

Helse Møre- og Romsdal HF har døgnbehandling på allmenn akutt sengepost, men behandlerne (leger/psykologer) og miljøterapeuter har utdanning i spesialiserte metoder. I tillegg er det en familieenhet for planlagt innleggelse for hele familien.

Helse Nord-Trøndelag HF og St.Olavs hospital HF har fått i oppdrag av Helse Midt-Norge RHF å utrede utforming og etablering av et nytt regionalt døgntilbud for behandling av alvorlige spiseforstyrrelser for barn og unge under 18 år.

Helse Sør-Øst RHF

Ifølge Helse Sør-Øst RHF gis det døgnbehandling gjennom hele uken ved alle helseforetak, men det varierer i hvilken grad det er dedikert egne døgnplasser alle ukens dager. Ved noen helseforetak er det rutine for at pasienter overflyttes til somatiske barneavdelinger eller til ungdomsavsnittet innen BUP i helgen.

Som følge av økningen i antall henvisninger av barn med spiseforstyrrelser, har Oslo universitetssykehus HF hatt behov for å gi et syvdøgntilbud også for barn under 13 år. Som et ekstraordinært tiltak har enkelte døgnpasienter under 13 år blitt overført til akutt behandlingssenheter (13 – 18 år) i helgene det siste året. Dette grunnet manglende syvdøgntilbud ved barneseksjonen.

Sykehuset Østfold HF og Sykehuset Telemark HF overflytter pasienter i helg til henholdsvis somatisk barneavdeling og ungdomsavsnittet innen BUP. De andre helseforetakene har døgntilbud både helg og ukedager ved BUP.

I tillegg til tilbudene ved de enkelte helseforetakene, kan de sykeste pasientene få behandling ved Regional seksjon for spiseforstyrrelser (RASP) ved Oslo universitetssykehus alle ukedager og helg. Dette er et tilbud for barn og ungdom under 18 år med de mest alvorlige spiseforstyrrelsene fra hele regionen. Barne- og ungdomsenheten driver utstrakt ambulant virksomhet både som en del av døgnbehandlingen og som en del av overgang til behandlingstilbud lokalt. RASP har det siste året hatt økende ventetider og har i gjennomsnitt 25 ukers ventetid.

Helse Sør-Øst RHF har tildelt ekstra ressurser for å styrke tilbudene, og helseforetakene har både økt kapasiteten og etablert nye tilbud.

Helse Nord RHF

Helse Nord RHF har behandlingstilbud for barn og unge med spiseforstyrrelser i alle fire helseforetak. Disse enhetene er åpne hele uken. Eneste unntak er Finnmarksykehuset HF som har stengt hver fjerde helg, men tilbudet holdes åpent hvis de har pasienter som ikke kan skrives ut.

I tillegg kan de sykeste pasientene få behandling ved det høyspesialiserte døgntilbudet til barn og unge med spiseforstyrrelser ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN HF). Her er det tilgjengelig døgnbehandling hele uken og hele året.

Helse Nord RHF vurderer egen spesialisert enhet for spiseforstyrrelser med øyeblikkelig hjelp-funksjon i arbeidet med ny delstrategi for området. Det er de ordinære barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikkene som behandler pasientgruppen, mens ved UNN HF og Nordlandssykehuset HF er det i tillegg egne polikliniske spesialteam for spiseforstyrrelser.

Gjennomgangen har vist at alle har tilgjengelige døgntilbud hele uken, men at noen overfører til andre avdelinger i helgene. Forslagsstillerne mener det bør være en prioritet å styrke avdelingene og enhetene som er åpne mandag til fredag i dag, slik at disse gir kontinuerlige døgntilbud også i helgene. Orienteringen har imidlertid vist at de regionale helseforetakene i all hovedsak har tatt grep for å styrke kapasiteten og at de også har planer om å fortsette styrkingen fremover.

Denne regjeringen er opptatt av at det skal være tilstrekkelig kapasitet, og ikke minst at vi skal beholde ansatte i helse- og omsorgstjenestene for å ivareta de syke barna og familiene rundt dem. Derfor har vi også nedsatt en helsepersonellkommisjon som skal gi en helhetlig og kunnskapsbasert vurdering av behovene for personell og kompetanse fram mot 2040.

Regjeringen vil også øke fokuset på forebygging og tidlig intervensjon. Vi vet at mange med spiseforstyrrelser venter lenge før de søker hjelp, ofte mer enn fem år. Tidlig hjelp og behandling er viktig for å få et godt forløp. Vi må lage rom og arenaer der barn og unge kan snakke trygt og åpent om hvordan de har det. Spiseforstyrrelser er ofte et symptom på andre utfordringer i livet, og da må de som jobber med barn og unge ha tid og rom til å skape tillit, så de kommer i posisjon til å hjelpe. Dette er derfor ett av flere temaer som vi vil ta med inn i arbeidet med den kommende opptrappingsplanen for psykisk helse.

Med hilsen

Ingvild Kjerkol